

LBRIS

We know
books

KELLY RIMMER

**Adevăruri
ascunse**

Traducere din limba engleză și note
MARIA ILARIA DOSEI

LITERA
București

CAPITOLUL 1

Beth

1996

- Cum se numește locul ăla... știi tu... oare unde e? Ce... azi? Nu? E acum. Locul.

Tata bolborosește, înșiruind cuvinte fără noimă în timp ce eu îi împing scaunul cu roțile pe ușa din față. Eu și Tim, frațele meu, ne privim unul pe celălalt pe la spatele lui și oftăm la unison. Dacă nu îl ascuți cu atenție, tata pare suficient de coerent, vorbirea lui încă are un ritm corect, tonul e limpede, dar cuvintele în sine îi cam creează probleme în prezent; cu cât e mai supărat, cu atât mai lipsite de sens îi sunt vorbele. Astăzi știm din ce cauză a ajuns să vorbească aproape fără noimă. Da, știm, însă tot ni se frânge inima.

Pendula din bucătărie tocmai a bătut ora cinci după-amiaza. Deja am întârziat să îmi iau fiul de la soacra mea, iar tata trebuia să fie la azilul de bătrâni încă de acum două ore. Am hotărât să îi lăsăm demnitatea de a pleca de acasă în termenii stabiliți de el, iar azi-dimineață a spus foarte clar că voia să fie lăsat singur în camera lui, ca să-și facă bagajele.

Eu și Tim ne-am promis unul celuilalt să avem răbdare. Și am avut, timp de patru ore și jumătate. El și-a făcut de

lucru prin curtea din spate, grădinărint. A plivit buruienile de la rădăcinile coniferelor, a adunat conurile de brad, și a dat iarăși formă gardului viu, care crescuse alandala. Casa tatei se află în Bellevue, în partea de est a orașului Seattle. În ultima vreme a fost prea bolnav ca să-și poată îngriji curtea, confirmându-mi suspiciunea că dacă ar dispărea oamenii, natura ar putea înghiți grădinile dichisite din regiune în doar câteva luni. În vreme ce Tim încerca să readucă un pic de ordine în grădini, eu am spălat viguros podelele lustruite, am aspirat covoarele din dormitoare și am ales alimentele proaspete din frigiderul tatei ca să le împart fraților mei.

Dar de fiecare dată când mi-am vârât capul pe ușa dormitorului, l-am găsit pe tata stând pe pat, lângă valiza aproape goală. La început era calm, părând să se gândească la schimbarea care era pe cale să se producă în viața lui. În ultima vreme are adesea un zâmbet liniștit, copilăresc; în primele ore, zâmbetul i-a rămas neclintit pe chip, indiferent dacă se uita de jur împrejur sau dacă se mulțumea să privească fix, în tăcere. Dar orele au trecut și valiza a rămas goală, cu excepția unei pălării și a două perechi de șosete.

– Nu pot... unde e...

A început să se uite prin cameră, căutând cu disperare ceva ce nu putea nici măcar numi, darămite găsi. Și-a tot ridicat mâna dreaptă, făcută pumn, dar noi nu am reușit să înțelegem ce voia, iar el n-a reușit să formuleze în cuvinte. Cu cât încerca mai mult, cu atât rămânea fără suflare, ajungând să gâfâie după aer între un cuvânt neclar, chinuit, și următorul. Zâmbetul inocent i-a dispărut de pe față, iar neputința i s-a transformat încetul cu încetul într-un fel de panică. Tim l-a ajutat să se suie din nou în scaunul cu rotile, l-a împins în sufragerie, l-a așezat în fața televizorului și i-a pus unul dintre filmele lui preferate alb-negru, ca să-l scoată din starea aceea. Eu am rămas în dormitor, plângând pe tăcute în timp

ce terminam de împachetat lucruri pe care tatăl meu, în mod evident, nu mai reușea să le găsească.

Azi-dimineață tata a înțeles că se ducea la azil. Chiar dacă ne-a spus clar că nu voia să meargă acolo, părea să se fi conștientizat că e necesar să o facă. Dar în după-amiaza asta e de-a dreptul rătăcit, iar eu nu mai pot suporta. Încep să îl grăbesc, fiindcă în sfârșit am acceptat cu toții că trebuie să terminăm cu asta. Cred că, după o zi în care n-am reușit să ajungem nicăieri, sunt gata să recurg la abordarea „smulge plasturele de pe rană” și să-l internăm în cele din urmă la azil. Îi împing, grăbită, scaunul cu rotile dincolo de ușă, pe rampa pe care sora mea, Ruth, a construit-o peste scările de beton, până la cărarea care despică în două gazonul din fața casei.

– Încuie peretele, îi spune tata, peste umăr, lui Tim.

În ultimele săptămâni m-am trezit certându-mă cu tata, încercând să-l corectez atunci când încurca astfel cuvintele. Tim mi-a spus să nu mă mai obosesc, fiindcă tata nu se putea controla și nu rezolvam nimic încercând să-l corectez. Cu siguranță că fratele meu se pricepe mai bine ca mine să comunice cu el. Acum îi răspunde cu multă blândețe:

– Încui ușa, nu îți face griji!

– Îmi pare rău, spune tata, părând dintr-odată la fel de obosit ca și mine.

– Nu face nimic, tată, spune Tim coborând în pas alergător pe alee, spre noi.

– Nu lucrezi azi, Timmy?

Tim nu mai e „Timmy” de cel puțin douăzeci de ani, cu excepția reuniunilor de familie, când Jeremy, fratele nostru, îi zice așa ca să-l enerveze. Frații mei încă mai fac glume de adolescenți ori de câte ori se află în aceeași cameră, deși unul are patruzeci și doi, iar celălalt – patruzeci și unu de ani, și amândoi sunt posesorii unor diplome de studii superioare. Ce

n-aș da azi să știu că, de fapt, tata îl tachinează pe Tim așa cum face Jeremy atunci când folosește vechea poreclă!

- Mi-am luat liber, răspunde Tim pe un ton liniștit.

- Și mergem la... chestia aia, continuă tata încruntând din sprâncene în căutarea cuvântului potrivit și gesticulând vag, iar apoi umerii îi cad și oftează. Mergem la locul acela verde?

- La terenul de golf? Nu, tată. Nu azi. Mergem la azil, îți amintești?

Ne-am dat seama că tata suferea de demență abia pe la începutul anului. În momente precum e cel de acum, mă îngrozesc din nou la gândul că ne-a luat atât de mult timp ca să înțelegem. În urmă cu patru ani a suferit un atac de cord și după aceea a fost diagnosticat cu insuficiență cardiacă. Starea lui s-a deteriorat constant, în ciuda medicamentelor și a terapiei de recuperare. Odată cu problemele de sănătate au apărut și schimbări semnificative de personalitate și, am crezut noi, schimbări ale funcției cognitive. Tot uita cuvinte, dar, în afară de asta, mintea îi părea intactă. Cine nu uită câte un cuvânt din când în când? Și care să fie linia exactă de demarcație dintre „nu la fel de ager ca înainte” și „deficiențe neurologice”?

Tim e chirurg ortoped și, având în vedere anii lui de vastă pregătire în domeniul medical, probabil că ar putea răspunde la întrebarea asta până în cele mai dureroase detalii, dar ochii îi sclipesc ciudat în momentul în care îl conducem pe tata spre mașină, așa că nu întreb.

Tata oftează din rărunchi și își îndreaptă atenția spre mine. De-acum e permanent pe oxigen, are canula mereu fixată în dreptul nărilor. Uneori uit că o are, dar apoi mă uit la fața lui și tresar, speriată de detaliul acela vizual care îmi amintește că se întâmplă cu adevărat – tata se duce. Dovezile nu mai pot fi tăgăduite acum... canula, chipul umflat, pielea de o culoare bolnăvicioasă, alb-cenușiu.

- Unde e Noah? mă întreabă el.

- E acasă la Chiara.

Soacra mea îl adoră pe fiul meu, care e al treilea nepot al ei, primul băiat. Astăzi, când i l-am lăsat pe Noah, abia dacă s-a uitat la el. În schimb, m-a cuprins în brațe și m-a strâns atât de tare încât m-am dezlipit cu greu de ea, plecând apoi în grabă de-acolo. Îmi place Chiara, avem o relație minunată. Dar am descoperit că nu îmi place deloc să văd că îi e milă de mine, iar îmbrățișarea de azi a fost o experiență bizară.

- Mergem să-l văd? întreabă tata, înveselindu-se pe loc.

- Altă dată, tată. Curând, îi promit eu.

Din fericire, suntem mulți, eu, frații și sora mea, soțiile și soții noștri. Cel puțin unul dintre noi va putea merge zilnic să-l viziteze pe tata. Sora mea, Ruth, a lipit pe frigiderul de acasă de la tata o listă pentru primele două săptămâni de vizite, dar, nu știu de ce, pe mine nu m-a inclus. Ruth are multe pe cap, greșeala ei e de înțeles. Am remarcat asta acum vreo câteva zile. Dar tot uit să o sun, să rezolvăm problema.

Îl ajut pe tata să se dea jos din scaunul cu rotile ca să urce în mașină. Dar atunci când încerc să închid portiera, tata se întinde și o ține deschisă. Se oprește, încruntându-se ca și cum s-ar fi gândit la ceva. Îi observ chipul – ochii aceia minunați, albaștri, plini de tristețe, și colțurile gurii, care sunt lăsate. Are obrazul fin, pentru că Tim l-a ajutat să se bărbierească azi-dimineață. Brusc, mă asaltează o amintire: tata luându-mă în brațe după ce căzusem chiar pe aleea asta, într-o dimineață în care mă grăbeam să prind autobuzul școlii. Mă julisem destul de rău la genunchi. Tata i-a făcut semn șoferului să plece, m-a asigurat că avea să îmi treacă, iar apoi m-a dus chiar el la școală. Îmi amintesc că în ziua aceea avea obrazul aspru, nebărbierit, dar îmbrățișarea lui era caldă, iar sărutarea pe care mi-a dat-o pe frunte mi-a insuflat curaj pe dată și nu mi-a mai fost teamă de sângele care mi se scurgea pe picior.

Parcă totul s-a întâmplat acum un milion de ani. Ce n-aș da să pot face și eu la fel pentru el, să-l fac și eu să se simtă în siguranță, așa cum m-a făcut el să mă simt de atât de multe ori de-a lungul ultimelor patru decenii. Dar ceea ce are el nu se vindecă printr-o simplă îmbrățișare. Nimic nu poate schimba realitatea: timpul nostru împreună cu tata se apropie de sfârșit.

- Haide, tată..., dă să spună Tim, dar tata clatină energic din cap și mă privește în ochi.

- Beth, spune el.

- Da, tată.

Expresia chipului i se schimbă într-o clipită. Din hotărâtă, devine de o nesfârșită tristețe. Mă privește rugător, ochii i se umplu de lacrimi și îmi șoptește:

- Îmi pare rău.

- Nu ai de ce.

- Ba am, insistă el, iar privirea i se umple frustrare, fiindcă observă, probabil, că mă uit în gol. Eu... greșeala și, bineînțeles, eu nu. Pentru că îmi pare rău și ea nu mai e!

Ce mă frapează în primul rând e, pur și simplu, cât de mult îmi lipsește să-l aud pe tata vorbind normal. În ultimele luni starea lui s-a înrăutățit din punctul ăsta de vedere; acum exprimarea lui se reduce doar la fragmente care, în cel mai fericit caz, au legătură cu ceea ce încearcă el să transmită.

- Tată...

Mă chinui să găsesc ceva de spus, dar în zadar. Eu și Tim îl privim, derutați, preț de o clipă, în vreme ce el încearcă să se explice:

- Eu... când Gracie... singură. Ți-aduci aminte? Cum se spune? Când... și a venit, iar eu am încercat...

Are din nou ochii înlăcrimați și se uită când la mine, când la Tim, disperat, de parcă l-am putea ajuta cumva.

- Gata acum, tată! spune Tim pe un ton ferm. Ești bine, adaugă el cu blândețe. Relaxează-te!

Problemele de vorbire ale tatei sunt cauzate de o formă de atrofia frontotemporală, numită „demență semantică“. Amintirile lui au rămas intacte, însă capacitatea de a folosi limbajul i-a fost distrusă. Tim oftează adânc, mângâindu-și barba căruntă. Abia acum observ cât de obosit arată fratele meu. Și, pentru prima dată pe ziua de azi, arată de parcă îi e mai greu chiar decât îmi e mie.

Situația e de-a dreptul îngrozitoare și ne copleșește pe toți, dar îl cunosc pe Tim. Nu faptul că trebuie să aibă grijă de un părinte bolnav îl îngrijorează. Felul lui de a fi, excesiv de responsabil, îl face zilele astea să-și piardă mințile. Deși chiar el a găsit, ca prin minune, un loc pentru tata într-o secție a noului și excelentului azil de bătrâni din Mercer Island, tot el e cel care încearcă să vină cu o soluție de ultim moment, care să ne permită să renunțăm la internarea tatei.

- Facem ce e mai bine pentru el, îi șoptesc eu, încercând să-l liniștesc.

Până acum, tata a avut îngrijiri medicale la domiciliu trei sau patru zile pe săptămână, iar în celelalte zile dormeam la el, pe rând, eu, Tim, sora mea, Ruth, și fratele meu, Jeremy. În principiu, aranjamentul ăsta a funcționat vreme de șapte luni, dar nu putea fi o soluție pe termen lung. Mai ales acum, când tata a intrat în „stadiul final“ al insuficienței cardiace.

Apartamentul lui Tim se află în centrul orașului Seattle, aproape de spital, la patruzeci de minute de mers cu mașina de aici. E o casă minunată, dar se află la etajul douăzeci al unui zgârie-nori. Nu e locul cel mai potrivit în care să-și trăiască tata ultimele zile de viață. În plus, programul de lucru al lui Tim e de-a dreptul nebunesc, iar soția lui, Alicia, nu e tocmai grijulie din fire. Ruth are trei copii și o afacere în domeniul construcțiilor. Jeremy e profesor de geologie și în perioadele în care nu predă, călătorește. Acum se află în Indonezia, unde studiază unde seismice sau ceva de genul

ăsta, și știu că în cel de-al doilea semestru al anului viitor ar trebui să predea în Japonia.

Eu și soțul meu, Hunter, eram probabil singurii membri ai familiei care ar fi putut avea grijă de tata, având în vedere că pe moment eu oricum stau acasă. Și locuim în apropiere, așa că am fi putut să ne mutăm la tata sau el s-ar fi putut muta la noi, spațiul fiind suficient și într-o parte, și în cealaltă. Jeremy a încercat să sugereze o astfel de variantă, dar eu am susținut că intenționez să mă întorc curând la muncă. Era o minciună, dar una necesară. Fără să spun nimănui, mi-am prelungit cu încă șase luni concediul de maternitate, dar habar nu am dacă sau când mă voi întoarce la munca mea de psiholog pentru copii, la centrul comunitar. Însă ceea ce știu e că pur și simplu nu mă simt în stare să am grijă de tata zi și noapte... mai ales având în vedere ce urmează.

- Tare aș fi vrut să fi găsit o soluție ca tata să rămână acasă, spune Tim pentru a nu știu câta oară. Sau cel puțin așa mi se pare mie, Beth. Poate că ar fi trebuit să mă mut eu aici...

Mă apropii de el, îl iau pe după mijloc și îmi pun capul pe umărul lui.

- Haide, Tim, fii realist! Te-ar fi omorât naveta. Sau dacă nu naveta, atunci nevasta!

În ultimele șapte luni, Tim a stat cel puțin o noapte pe săptămână aici, cu tata. De obicei venea în singura lui zi liberă, uneori direct după noaptea de gardă. De câteva ori l-a însoțit și Alicia, dar apoi, dintr-odată, a renunțat să-l mai ajute. Dacă mă întrebați pe mine, e foarte ocupată să fie „vedetă”. Având în vedere că nu a mai avut vreun rol și nu a mai lucrat ca model de cel puțin un deceniu, „vedetă” înseamnă, după cât se pare, să își petreacă diminețile la sala de sport și după-amiezile împreună cu prietenele ei, tot vedete, sperând să ajungă în obiectivul vreunui paparazzo, ca apoi să se poată plânga și ea că i se încalcă dreptul la intimitate. Ce-i drept,

nu am avut-o niciodată la suflet pe Alicia, dar decizia ei de a sta cu mâinile în sân, în timp ce noi, ceilalți, ne luptam să avem grijă de tata, nu e ceva ce îi voi ierta prea lesne. Jeremy a rămas singur de curând, dar fosta lui iubită, Fleur, a făcut un efort și ne-a ajutat de câteva ori. Iar soțul meu, Hunter, și Ellis, soțul lui Ruth, s-au dat peste cap să ne ajute și ei. La naiba, chiar și părinții lui Hunter, Chiara și Wallace, au stat de câteva ori cu tata, mai ales după ce l-am născut pe Noah și chiar nu am putut să mai fac acel efort suplimentar.

A fost o strădanie colectivă: echipa Walsh, alcătuită din rude și prieteni. Mai puțin Alicia. Și, da, cred că sunt cam supărată pe ea din cauza asta.

- Ești bine? mă întreabă Tim dintr-odată.

Îndurerată, îi fac semn din cap în direcția tatei.

- Am avut zile mai bune.

- Nu mă refer neapărat la ceea ce se petrece cu tata. Vreau să zic așa... în general.

Își alege cuvintele cu mare grijă, ca și cum ar merge în vârful picioarelor pe un câmp minat. Ridic dintr-o sprânceană și mă uit țintă la el.

- Îți dai seama că schimbi subiectul?

- Dar *tu* îți dai seama că schimbi subiectul? ripostează el.

Ne privim un moment și zâmbim la unison, un pic reticent.

- Beth, toată lumea e ocupată și suntem cu toții cam compleșiți în momentul ăsta. Dar vreau să știu că sunt aici dacă ai nevoie să vorbești cu cineva.

- Sunt bine, îl asigur eu.

- Nu pot să pricep ce ți se întâmplă, Beth. Uneori îmi fac griji că nu îți dai seama cât de puțin timp i-a mai rămas de trăit tatei. Alteori mă îngrijorează faptul că ești prea conștientă de asta și că poate... nu reușești să accepți?

- Avem multe pe cap, spun eu, privind apoi la ceas. Chiar trebuie să plecăm.